

S F A T U L

ORGAN NAȚIONAL

REDACTAT DE UN COMITET.

Apare odată pe săptămână. — Abonamentul : pe an 18 cor., pe 1/2 de an 9 cor., pe 1/4 de an 5 cor.

Cum va fi România Mare Românie Tare ?

Paradisul pământesc despre care numai visau părinții noștri : cea mai vitează armată din lume, armata română, cu sânge mult nil-a câștigat.

Da, aceia țară mândră, care nu are păreche în lume, de sub robia de o mie de ani au mântuit-o bravii noștri soldați. Dânșii cu glas mare strigă către noi : vedeți România Mare, despre care voauă numai cu un an mai nainte nici să cugetați nu/vă era iertat !

Noi v-am câștigat-o. Vi-o dăm în mână, ca să-o întăriți și păstrați ca pre cel mai sfânt talisman. Așa zice soldatul român. Auzindu-i glasul stăm uimiți : pentru că, ceia ce părinții noștri si noi numai visam, de odată ne cade în brațe cu toată frumseța și mărirea ei. Să ne deșteptăm din zăpăceala noastră, să ne gândim serios, ca România Mare, să o facem România Tare. Ca astă sfântă dătorință să ni-o putem împlini, trebuie să ne cugetăm astfel : România Mare e mama noastră dulce, noi toți suntem fii ei iubiți, pre toți ne nutrește cu drag, pre toți ne stringe la sinul său cu căldură ; prin urmare toți avem dătorință a lucra pentru îmbogățirea, înflorirea ei. Dela cel mai mare până la cel mai mic, să fim una, fără nici o deosebire să lucrăm din toate puterile.

Suntem în pragul anului școlar prim în România Mare. Cu toții să ne silim a face totul, ca toate școlile să fie impo-
luate în mod recerut.

Noi, fraților colegi, cu puteri îndoite să-ne punem la muncă, acuma , pentru scumpa noastră Românie Mare. Să dispară pentru totdeauna discordia, — ce durere, în multe locuri exista între preot și învățător precum si între alți intelectuali.

Toți intelectuali să fie una, să lucreze cu trup și suflet pentru binele patriei si al neamului.

Fără unire noi nu se poate închipui muncă temeinică. Pe bietul popor, care a suferit cele mai mari toruri, să'l deșteptăm din bigotismul milenar, să-i facem cunoscut, că acuma el e domn preste moșia sa strămoșească, ale lui sunt bisericile, școlile, a lui e țara. Puterea de-a rămâne domn preste țara Marelui Traian, numai școala și biserica i-o poate da. Deci să-și țină de prima dătorință fiecare părinte, creșterea și școlarizarea pruncilor săi. Cei dela 6—11 ani să fie înscriși la școlile primare, cei ieșiți de aci să fie înscriși la școlile române secundare din Sighet, unde acuma pot să se îmbrace și numai cu haine țesute acasă, pot încălța opinci. Nu-i lipsă numai de haine așa numite „nemțești.“ Toți acei elevi și eleve care au aplicare la meserii, să-i de pe cariera asta, căci pe aceștia îi așteaptă viitor de aur. Școlile agronomice să fie sporite, în aceste să fie primiți chiar și indivizi de etate mai înaintată, care numai doresc a-și însuși cunoștințele economiei moderne. Cu toții putem vedea că pe lângă economia de azi, putem

muri de foame. Numai sămânăturile de toamnă ne pot scoate dela năcaz. Cei competenți să câștige la timpul seu sămânță de ajuns. Învățătorii dela școlile agronomice, să țină prelegeri in timpul lor liber și in comunile unde lipsesc aceste școlile. Deocamdată barămi în centrul fiecărei plase să se înființeze școală agronomică. In fie care comună să se înființeze tovărășii, să se înființeze societăți de lactură, să fie toți intelectuali acolo cu poporul.

Intre popor și intelectuali să fie legătură strinsă. Dacă cu toții vom fi una, vom lucra din răspuțeri pentru scumpa noastră România Mare, vom face și România Tare. Așa să fie !

Giulești la 12 Sept. 1919.

Stefan Bota
învățător de stat.

Cronica zilei 22 Sept.

Se cuvine să o facem, căci este plină de întâmplări. În adunarea clubului partidului național s'a dezbătut modalitățile organizării și s'au făcut candidările oficiale. Candidați oficioși ai partidului au fost proclamați domni : Dr. Alexandru Niculescu canonic din Blaj pentru plasa Vișăului, Dr. Vasile Kindriș pentru plasa Izei, Dr. George Bilașco profesor de universitate pentru circumscripția Bărsana, Dr. Mihai Popovici ministru pentru orașul Sighet și Pârja econom din Giulești pentru plasa Șugatag ca deputați, iar vicariul Maramurășului Ilarie Boroș mecena-
tul Alexandru Anderco Cuza din Borșa ca senatori. O mai norocoasă alegere de fruntași pentru sfatul țării, nu se putea. Dr. Alexandru Niculescu este o podoabă a capitlului din Blaj și a bisericii unite. Este chemat a ne elupta reinființarea străvechei noastre episcopii cu sediul în Sighet. Valoarea cărților sale,

podoaba învățătorei, hărnicia și popularitatea sa ne sunt chiezășie, că atât metropolia, cât și guvernul vor lua poziție la stăruința sa pentru împlinirea dreptei noastre cereri. Dr. Vasile Kindriș, Dr. George Bilașco și plugarul Ilie Pârja ne sunt binecunoscuți și știm că alegându-i în bune mâini ne încredințăm interesele. Ministrul Mihai Popovici, ne-a împins granița spre Zabie cu 60 klm. și ne-a asigurat pe vecii vecilor munții pășcuți de noi și stăpâniti de Poleci. Acuma trec și în stăpânirea noastră. Alexandru A. Cuza a donat 100.000 cor. pentru creșterea poporului și muntele Pietrosul pentru episcopia Maramurășului. Oare este preot și învățător în România-Mare, ca să nu știe cine este vicariul Ilarie Boroș? Ne putem mândri cu acești bărbați. Nu cred să se mai găsească județ, care să prezinte o astfel de candidare norocoasă: unul ca unul fruntași între fruntași. De bunăseamă ne-am gândit că Maramurășul să fie reprezentat după vrednicia trecutului său glorios și să îi să câștige dela guvern ajutorul și protecția de care are lipsă. Să-i încunjurăm cu dragostea noastră, sa le dam votul, căci pre noi ne onorăm prin aceasta.

Tot atunci s'a constituit biroul electoral Central la subprefectură. Balázs Imre primpretorele Teceului, cică „el n'a pune jurământul.“ — Domnul prefect momentan îl suspendează. Balázs să trezește: „Mă rog de iertare pretez jurământul.“ Domnul prefect îi răspunde: „Cu un om, care în un minut își schimbă păreriile nu stăm de vorbă. Poți pleca.“ Și a pornit plouât patriotul bine cunoscut în plasa Izei. La cină ș'o adus aminte, ca la prânz era încă jurat mare. Când norocul își schimbă pasul, n'aduc ani, ce aduce ceasul. Acuma ne-a sosit ceasul nostru și ungerii nu vreau a pricepe — a sta-i moartea lor.

Toți copiii la școală.

Școala românească începe să-și deschidă porțile.

Intrebarea este: Știm noi pretutindenea să prețuim binefacerile ei?

Lunga robie sufletească, pe lângă suferințele aduse de împrejurările războiului, au produs nenumărate rele și neajunsuri atât în viața intelectualilor, cât și în a țăranilor noștri din dispărutul stat ungar.

Aceste rele și neajunsuri trebuie să le vindece, în mare parte școala.

Cu puteri unite, desbărați de interese josnice, și feriți de mândrie deșartă, ar trebui să pornim la muncă națională.

Familia, sprijinind școala, s'ar sprijini pe sine.

Și totuși, câte sate se găsesc care sunt lipsite de gândul bun d'a-și clădi o casă, unde copii să fie dați la carte mântuitoare.

În câte locuri se așteaptă, ca tot din afară să se facă un început. Oamenii nu se învață să se ajute singuri. Ei nu înțeleg, că ajutorul statului nu prea are rost decât acolo, unde satul sau orașul se pune el însuși în mișcare.

Avem o Românie nouă: darul ostașului nostru țăran.* Am ajuns vremea, când năzuințele noastre firești nu mai întimpină piedecile vechiului vrăjmaș al românului.

Ce rușinos lucru ar fi, când unii dintre noi ar sta tocmai astăzi nepăsători în fața datoriei; alții umflându-se în pene, nu s'ar cugeta la alt ceva, decât, la traiul în belșug la îngrămădirea de bogăție materială, la bacșiș, și la altă slăbiciune lumească, iubită de omul cu gândul strâmt și cu inimă pustie.

Este timpul suprem, să se convingă tot mai mulți, că numai școala românească ne poate înzestra cu puterea a ține piept greutăților ce ne așteaptă. Numai a ne poate da încredere în viitorul neamului nostru din aceste părți.

Dacă ținem să fim socotiți bărbați cu gându larg, avem să înlocuim egoismul și interesul personal cu munca și lupta pentru îmbunătățirea stării poporului țăran, pe care nu mai este iertat să-l tratăm tot de sus și cu urâtele apucături de „inalți“ stăpânitori. Va avea în sfârșit și el drept la răbdarea și la considerația noastră frățească mai mult, decât în trecut.

Dar, — la ideile acestea ne vom mai întoarce.

Sfârșim cu vorba, ce voiam s'o punem în fruntea spuselor de astăzi:

Copii de român la școală românească!

E. Hodoș.

ȘTIR ȘI TELEGRAME.

Manifestații de simpatie pentru România.

Lyon. Ziarul „Morning Post“ din Londra, publica sub titlul: „Dreptate României“, următoarea moțiune, votată la meetingul dela 7 Setemvrie dela „British Empire Union“, la Middlesbourg.

Acest meeting de 3000 de soldați și cetățeni, exprima admirația lui namarginita pentru viteza României, fiindcă a făcut ceea ce Aliații n'au reușit să facă și consideră că a trata cu ea prin ultimatum și amenințări, e tot atât de aspru ca și de nepolitic.

Concedierea soldaților susținători de familie.

Ministerul de războiu a luat măsuri pentru lăsarea la vatră a tuturor tinerilor, fie în termen de serviciu, fie complecși sau rezervisti, cari sunt susținători de familie.

Cei în cauză sunt tinuți însă să-și probeze situația cu acte în regulă.

Des ființarea vămile.

De pe frontiera veche a Carpaților au fost desființate până în prezent următoarele vămi: Vârciorova. Păiuși. Căineni, Giuvala. Bratocea și Predeal.

Vămile de pe frontiera de vest a Moldovei se vor desființa îndată ce vămile de pe noua frontiera vor fi complectate.

Lenin cere pace.

Un radio din San Paulo ni aduce vestea că unele ziare italiene spun că Lenin ar fi trimis la Chișinău o delegațiune care să facă României o ofertă de pace.

Repatrierea prinsonerilor români din Rusia.

Guvernul român a intervenit ca în cel mai scurt timp să fie aduși cei 20.000 prizonieri români din fosta armată Austro-Ungară care se găsesc în Siberia în cea mai grea mizerie.

În acest scop ministerul de război a delegat un ofițer pentru repatrierea lor.

Inchiderea cluburilor de carti.

Guvernul german a hotărât că cu începere de la 15 Septemvrie să se închidă toate casele și cluburile în care se joacă cărți.

Localurile acestor cluburi vor fi puse la dispoziția comitetului chirișilor.

Ziarele să-și publice bilanțul!

În Camera italiană s'a depus un proiect de lege prin care se impune

ziarelor să și publice situația financiară.

Presa, spune proiectul de lege — joacă un rol prea important în viața publică a unui stat pentru ca partea financiară a unui ziar să rămăe un mister.

Proiectul acesta a fost depus de socialiști și e susținut de majoritatea deputaților celorlalte partide.

VASILE CZIPLE

redactor responsabil.

PARTEA OFICIALĂ.

Resortul afacerilor interne.

Ordin circular

pentru constituirea birourilor electorale și pregătirea alegerilor.

Către subprefecții județelor.

(Urmare.)

4. Compunerea secțiilor de votare va fi chestiunea cea mai urgentă, cu care va trebui să se ocupe biroul electoral central îndată după constituire.

Făcându-se numirile membrilor din partea prefectului, subprefectul îi va aviza și-i va convoca la ședință pentru a executa repartizarea alegătorilor din singuraticile comune în secții de votare. La această lucrare se vor avea în vedere următoarele dispoziții ale art. 19 ;

La compunerea secțiilor de votare comunele vor fi astfel grupate, ca alegătorii să voteze în comuna lor de domiciliu. Dacă însă o astfel de grupare ar fi împreună cu greutate, se pot grupa și mai multe comune învecinate într'o secție de votare, dar comunele nu pot fi mai departe decât cel mult 10—15 km. dela comuna-reședință a secției de votare.

Dacă într'o comună (oraș) numărul alegătorilor ar trece peste 1000, se vor forma două sau mai multe secții de votare, astfel, ca la fiecare secție de votare să fie repartizați un număr de cel mult 1000 alegători.

Cum se vede din aceste dispoziții, principiul călăuzător trebuie să fie votarea în comuna de domiciliu. Alegătorii să nu fie nevoiți a face drumuri depărtate pentru a exercita cel mai însemnat drept al unui cetățean. Excepțiuni se pot face numai unde o astfel de grupare ar fi împreună cu greutate. Aceste greutăți pot fi de deosebite feluri, legiuitorul n'a vrut să fixeze nici un criteriu, lăsând aprecierea celor ce cunosc mai bine raporturile. E natural, ca biroul electoral central să țină socoteală și de compunerea biroului de votare și de persoanele, care pot fi luate în considerație la compunerea lui.

Al doilea principiu este, ca numărul alegătorilor repartizați într'o secție de votare să nu treacă peste 1000.

Hoiărarea adusă în chestiunea compunerii secțiilor de votare va fi înaintată spre aprobarea resortului de interne, care revizuind-o, o poate schimba (art. 20).

5. Controlul listelor electorale, compuse în baza ordinului circular Nr. 7900, e de atribuțiunea președintelui biroului electoral central. Chiar și pentru a putea face repartizarea în secții de votare, e nevoie a se cunoaște numărul alegătorilor din singuraticile comune. În acest scop subprefectul va lua dispoziții al se face rapoarte statistice, ale căror date vor fi luate de bază la lucrările biroului.

6. Reședința circumscripției, biroul electoral și biroul de votare. Cunoscute fiind din decretul Consiliului Dirigent comunele repartizate într'o circumscripție electorală, biroul electoral central va designa pentru fiecare circumscripție comuna de reședință a aceleia. Se va designa deosebit pentru circumscripția alegerii de deputat și deosebit pentru cea de senator, având în vedere, că un deputat se va alege după aproximativ 30.000, un senator după 70.000 locuitori.

Pentru conducerea operațiilor electorale din întreagă circumscripția va fi ales biroul electoral, iar pentru operațiile de votare va fi ales în fiecare secție de votare biroul de votare. Constituirea și funcționarea acestora e normată în următoarele articole :

Art. 34. Biroul electoral central va alege pentru fiecare circumscripție electorală din municipiu un birou electoral, care va conduce operațiunile electorale pentru întreagă circumscripția și operațiunile de votare în secțiunea de votare în comuna de reședință a circumscripției.

Pentru operațiunile de votare din celelalte comune ale circumscripției, biroul electoral central va alege birouri de votare și va stabili totodată, că fiecare birou de votare în care comune resp. secții de votare și în care zile va lucra.

Art. 35. Biroul electoral și cel de votare va fi compus din câte un președinte și notar, având fiecare și câte un locțiitor pentru cazul de a fi împedat în lucrare. Președintele biroului electoral e totodată și președintele alegerii.

Ca președinți și membri ai acestor birouri pot fi aleși numai bărbați, cari au drept de alegător în una din circumscripțiile din județ.

Cei aleși vor fi avizați în scris despre alegere, prin președintele biroului electoral-central. Cei aleși sunt obligați să primească funcțiunea. În caz de neprimire se vor aplica penalitățile din art. 89.

Art. 36. Președintele și membrii birourilor înainte de începerea activității lor vor presta următorul jurământ :

„Jur, că în toate lucrările încredințate de legea electorală biroului electoral (de votare), volu proceda cu conștiințozitate, fără părtinire, având înaintea ochilor binele statului și al cetățenilor. Așa să mi ajute Dumnezeu !“

Jurământul se va presta în fața președintelui biroului electoral-central, sau în fața autorității de plasă competente, care va raporta despre actul jurământului președintelui. Despre jurământ se dresează proces verbal.

7. Publicarea dispozițiilor de pregătire. După ce sunt compuse secțiunile de votare, sunt constituite birourile electorale în circumscripții, atât pentru adunarea deputaților cât și pentru senat, după zilele fixate pentru alegere sunt cunoscute din Decretul-regal de convocare : toate aceste măsuri vor fi aduse la cunoștința publicului, Decretul-lege prevede în această materie următoarele ;

Art. 37. Biroul electoral-central va aduce fără amânare la cunoștința alegătorilor măsurile luate pentru pregătirea alegerilor, printr'o publicațiune, care va conține :

- a) ziua alegerii și ora de începere ;
- b) numele președintelui, grefierului alegerii și a locțiitorilor lor, pentru fiecare circumscripție electorală ;
- c) pentru fiecare secție de votare numele președintelui, grefierului și a locțiitorilor lor ;
- d) pentru fiecare secție de votare, ordinea în care vor urma la votare alegătorii din singuraticile comune, resp. părți de oraș (strade) ;
- e) locul și ziua pentru prezentarea declarațiunii de candidatură ;
- f) locul pentru publicarea rezultatului alegerii.

Această publicațiune va fi trimisă la primărie fiecărei comune (oraș) din circumscripțiile electorale, care e datoare a o afișa și a o aduce la cunoștință în modul obicinuit cel puțin cu 10 zile înainte de alegere.

(Va urma)

Nr. 51.

Ordonanță.

Cătră toate prefecturile și administrațiile financiare.

Pentru buna regulare a distribuiri ajutoarelor și pensiilor, invalizilor, văduvelor, orfanilor de război, a pensioniștilor militari și a pensioniștilor fostelor instituții comune austro ungare (ministerul de finanțe comun, de externe și curtea imperială) pe teritoriul administrat de Consiliul Dirigent, în urma acordului din comisia internațională din Viena, se face cunoscut atât autorităților cât și particularilor interesați următoarele :

1. Toți acei invalizi, cari au document de plată (Zahlungsaufrag, fizetés megtagadás) permanent ori încă neexpirat, apoi văduvele, orfanii și pensioniștii militari și civili din categoriile sus numite, cari locuiesc pe teritoriul administrat de Consiliul Dirigent și sub regi-

mul ungar și-au primit pensiunea resp. ajutorul de la perceptoratul statului, vor primi și sub regimul român aceiași pensiune resp. ajutor la același perceptorat, conform conșignațiilor aflătoare la perceptorat și conform cărților de plată, cari se află în posesiunea lor. Ajutorul resp. pensiunea o va plăti dela 1 Mai a. c. perceptoratul fără a aștepta alt ordin.

Perceptoratele vor trimite lunar la lichidatura pensiunilor evidența (copie de pe conșignațiune), acestor persoane, care va conține între celelalte acte și protecția (indigenitatea, de ex. austriac, cehoslovac, polon, jugoslav etc.) pensionistului resp. ajutoratului. Aceasta, pen-trucă în baza acordului amintit, sumele plătite pentru protejați străini se răsplătesc de respectivele state lunar.

Bărbații pensioniști cu indigenitatea în teritorul României întregite vor avea să facă și jurământul de fidelitate inaintea prefectului ori împuternicitului acestuia.

2. Acei invalizi cu document de plată permanent ori încă neexpirat (ori alt document analog), apoi văduve, orfani și pensioniști militari și civili din categoriile susnumite, cari, locuind în teritorul administrat de Consiliul Dirigent, în timpul regimului ungar și-au primit pensiunea (ajutorul) prin poștă (cu check ori mandat poștal) dela vre-o casă militară ori fundațiune, ori din oricare alt loc, afară de perceptoratul aparținător, sub regimul român vor putea beneficia de pensiunea (ajutorul) lor numai, dacă se vor conforma dispozițiilor anunțării Nr. 968, publicată în „Gazeta Oficială” Nr. 35, în care caz apoi și pensiunea (ajutorul) lor va fi ordonanțată la perceptoratul respectiv. Dela bărbați indigeni aci se cere jurământul ca sub. p. 1.

3. Acei invalizi de război, cari din cauza izbucnirii revoluțiunii și dismem-

brării armatei austro-ungare nu au putut fi reformați (superarbitrași) și împărțășiți cu document de plată, ori cari fiind reformați pe 1 an le-a expirat termenul de plată, vor primi pensiunea (ajutor) legală numai după ce vor fi reformați din nou, ceea ce se va întâmpla în timpul cel mai apropiat. Și până atunci în cazul, când din lipsa ajutorului (pensiunii) existența lor ar fi amenințată, vor putea primi drept avans un ajutor lunar corăspunzător, dacă își vor înainta rugarea instruită conform anunțării Nr. 968 din „Gazeta Oficială” Nr. 35 alăturând un certificat liberat de medicul de plasă, gratuit și liber de timbru, care să conțină: numele, naționalul, diagnosa, originea defectului și incapacitatea de lucru în 0/0, contrasemnat de primărie. Primăria certifică și împrejurarea, că în lipsa ajutorului existența le-or fi amenințată.

4. Invalizii armatei române vor fi reformați și vor primi ajutorul (pensiunea) conform regulamentului ministerului de război din București.

Văduvele și orfanii de război deveniți atari după 1 Ianuarie 1919 își vor putea primi competențe conformându-se anunțării Nr. 968, din „Gazeta Oficială” Nr. 35.

5. Toți invalizii, văduvele, orfanii și pensioniștii militari și civili din categoriile susamintite, cari pe baza acestei ordonanțe primesc un ajutor ori pensiune, își vor înainta în timpul cel mai scurt, în calea primăriei comunale, dacă cumva nu au făcut-o deja, rugările, conform anunțării Nr. 968 din „Gazeta Oficială” Nr. 35, pentru a li se ordonanța adaosul de scumpete (competințele mărite), încuviințat la ajutor (la pensiune).

6. Prefecturile vor lua răspunderea, că această ordonanță se va comunica în cel mult 20 zile dela publi-

carea ei în Gazeta Oficială tuturor oficiilor și particularilor interesați din județ (oraș), despre-ce după expirarea termenului vor raporta la lichidatura pensiunilor în Sibiu.

Administrațiile (direcțiunile) financiare vor lua răspunderea, că perceptoratele se vor conforma în toate normelor acestora și vor dispune totdeauna de numărul necesar la plătirea atât a acestor ajutoare (pensiuni), cât și a ajutoarelor de război ordonate cu nota circulară Nr. 605 a Resortului Ocrotirei Sociale, publicată în Nrul 32 al „Gazetei Oficialei”. Sibiu, 26 August 1919.

Tib. Brediceanu,
șeful resortului.

Aviz școlar.

Inscrierile la școala de aplicație dela Școala Normală de stat din Sighet se fac zilnic între ora 9 și 12 înainte de amiază, în cancelaria direcțiunii Școlii Normale.

Direcția.

La librăria
ALEXANDRU FEKETE
se pot cumpăra zilnic ziarele
„P A T R I A”
și
„Renașterea Română”
cu cele mai proaspete noutăți
din întreagă lumea.

„S F A T U L”

cea dintâi foaie românească
în M A R A M U R Ă Ș,
primește spre publicare
anunțuri și inserțiuni pe lângă
prețurile cele mai moderate.

„Tipografia culturală societate pe acții”

Sighetul Marmației (Palatul cultural).

Conducător: ALEXANDRU FEKETE.

Dispune de bogat material de litere, e provăzută
cu mai multe mașini și motoare electrice.

Se recomandă pentru tipărirea de:

Bilete de vizită, bilete de adrese și anunțuri de logodnă,
ordine de dans. — Tipărituri comerciale și oficioase
de tot soiul. — Opuri și ziare, în toate limbile patriei.
Întrebări și comande prin poștă, se resoalvă prompt.

„M A R A M U R Ă Ș A N A”

institut de credit și economii societate pe acții în Sighetul-Marmației

Capital societar 220.000 coroane

Fonduri . . . 25.000 coroane

Depuneri . . . 800.000 coroane

1. Primește bani spre fructificare pe lângă libele de depuneri sau în cont curent.
2. Acoardă împrumuturi hipotecare.
3. Escomptează cambii (polițe) efecte și pretenziuni sigure cătră casse publice cu scadențe fixe.
4. Acordă împrumuturi pe lângă amanetarea de efecte (lombard).
5. Participă la fundarea și îndeosebi la înființarea de însoțiri de tot soiul.